

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των αιρετών αντιπροσώπων Βουλής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

A. Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από είκοσι δύο (22) Άρθρα. Προς τον σκοπό της κατοχύρωσης της διαφάνειας και της άμεσης πληροφόρησης του πολίτη, της ενίσχυσης των ελεγκτικών μηχανισμών, της λογοδοσίας και της χρηστής διαχείρισης της πολιτικής, αλλά και της συμμόρφωσης προς τις συστάσεις που διατύπωσε η επιτροπή GRECO (Group of States Against Corruption), η οποία λειτουργεί στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, στην Έκθεση του Τρίτου Κύκλου Αξιολόγησης για την Ελλάδα, που εγκρίθηκε κατά την 47η Σύνοδο της Ολομέλειας της GRECO (7-11 Ιουνίου 2010) και ανακοινώθηκε στις 7 Ιουλίου 2010 (Αιτιολογική Έκθεση επί του νομοσχεδίου), προτείνεται μεταρρύθμιση του ισχύοντος νομικού πλαισίου που αφορά στη χρηματοδότηση και τον έλεγχο των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται η τροποποίηση επιμέρους ρυθμίσεων του ν. 3023/2002 «Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από το κράτος. Έσοδα και δαπάνες, προβολή, δημοσιότητα και έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψήφιων βουλευτών».

Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, με το προτεινόμενο νομοσχέδιο:

- Αντικαθίσταται το άρθρο 1 του ν. 3023/2002 και παρατίθενται οι αναγκαίοι ορισμοί για την εφαρμογή των διατάξεων του νομοσχεδίου. Επίσης, ορίζονται οι δικαιούχοι της κρατικής χρηματοδότησης και επανακαθορίζεται, «για λόγους δημοσιονομικής προσαρμογής», ο υπολογισμός της. Έτσι, η τακτική κρατική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων μειώνεται από ποσοστό ένα κόμμα μηδέν δύο τοις χιλίοις (1,02‰) των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού του αντίστοιχου οικονομικού έτους, σε ποσοστό μηδέν κόμμα πέντε τοις χιλίοις (0,5‰) των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου κρατικού απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους. Ταυτοχρόνως, ορίζεται ότι η εκλογική κρατική χρηματοδότηση καταβάλλεται κάθε φορά που διεξάγονται βουλευτικές εκλογές ή εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ανέρχεται δε σε ποσοστό μηδέν κόμμα μηδέν οκτώ τοις χιλίοις (0,08‰) των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου κρατικού απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους, κατά τη διάρκεια του οποίου διεξάγονται οι εκλογές, σήμερα δε ανέρχεται σε ποσοστό 0,22‰ των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού του έτους κατά τη διάρκεια του οποίου διεξάγονται οι εκλογές. Αν διεξαχθούν περισσότερες της μίας εκλογικές αναμετρήσεις κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, ορίζεται ότι το ανωτέρω ποσοστό δεν μπορεί να υπερβεί αθροιστικώς το μηδέν κόμμα δεκαπέντε τοις χιλίοις (0,15‰), αντί ποσοστού μηδέν κόμμα τριανταπέντε τοις χιλίοις (0,35‰) που ισχύει σήμερα. Τέλος, ορίζεται ότι εφεξής η κρατική χρηματοδότηση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς λόγους που λαμβάνουν οι δικαιούχοι κρατικής χρηματοδότησης ανέρχεται σε ποσοστό μηδέν κόμμα ένα τοις χιλίοις (0,1‰) των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου κρατικού απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους (άρθρο 1).

- Καταργείται η Επιτροπή Ελέγχου που θεσπίσθηκε διά του άρθρου 21 του ν. 3023/2002, ο δε έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των αιρετών αντιπροσώπων Βουλής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ανατίθεται στην Επιτροπή Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης του άρθρου 3Α του ν. 3213/2002, όπως ισχύει, η οποία ενεργεί «ως ειδικό όργανο, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 29 του Συντάγματος» (άρθρα 1 παρ. 1 στοιχ. ιε´ και 19).

- Αντικαθίσταται το άρθρο 3 του ν. 3023/2002 και καθορίζεται ο τρόπος κατανομής της τακτικής και της εκλογικής κρατικής χρηματοδότησης στους δικαιούχους, διά της επανάληψης, σχεδόν αυτολεξεί, της ισχύουσας ρύθμισης. Έτσι, από το συνολικό ποσό της τακτικής κρατικής χρηματοδότησης, ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) καταβάλλεται στα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Ελλήνων με αντιπροσώπους εκλεγμένους στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές από τους συνδυασμούς του ίδιου κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων, ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) καταβάλλεται, ισοπόσως, στα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς, που έχουν εκλέξει αντιπροσώπους στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Στην κατανομή του ποσοστού αυτού μετέχουν και τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Ελλήνων με αντιπροσώπους εκλεγμένους στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές από τους συνδυασμούς του ίδιου κόμματος ή συνασπισμού, ποσοστό δε δέκα τοις εκατό (10%) χορηγείται ισοπόσως στα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς, τα οποία στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές είχαν καταρτίσει πλήρεις συνδυασμούς τουλάχιστον στο εβδομήντα τοις εκατό (70%) των εκλογικών περιφερειών της χώρας και είχαν συγκεντρώσει αριθμό ψήφων τουλάχιστον ίσο με το ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1.5%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της Επικράτειας. Στην κατανομή, μάλιστα, του ποσοστού αυτού μετέχουν και όλοι οι προηγούμενοι δικαιούχοι. Αντιστοίχως, το συνολικό ποσό της εκλογικής κρατικής χρηματοδότησης κατανέμεται ως εξής: α. Σε περίπτωση διενέργειας βουλευτικών εκλογών, ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) καταβάλλεται στα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Ελλήνων με αντιπροσώπους εκλεγμένους στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές από τους συνδυασμούς του ίδιου κόμματος ή συνασπισμού, και ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) καταβάλλεται στα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς που έχουν εκλέξει αντιπροσώπους στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Σε περίπτωση διενέργειας εκλογών για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τα ανωτέρω ποσοστά αντιστρέφονται, έτσι ώστε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) να καταβάλλεται στα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς που έχουν εκλέξει αντιπροσώπους στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων α-

ντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ποσοστό δέκα τοις εκατό 10% να καταβάλλεται στα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Ελλήνων με αντιπροσώπους εκλεγμένους στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές από τους συνδυασμούς του ίδιου κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων. β. Ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) καταβάλλεται στα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς, τα οποία στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές είχαν καταρτίσει πλήρεις συνδυασμούς, τουλάχιστον στο εβδομήντα τοις εκατό (70%) των εκλογικών περιφερειών της χώρας και είχαν συγκεντρώσει αριθμό ψήφων τουλάχιστον ίσο με το ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1.5%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της Επικράτειας, και στα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς, τα οποία στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συγκέντρωσαν αριθμό ψήφων τουλάχιστον ίσο με το ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1,5%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της Επικράτειας, στην κατανομή δε του ποσοστού αυτού μετέχουν και όλοι οι προηγούμενοι δικαιούχοι (άρθρο 2).

- Αντικαθίστανται τα άρθρα 5 και 6 του ν. 3023/2002 και τίθενται νέες, αυστηρότερες, ρυθμίσεις ως προς τη διακίνηση των εσόδων και των δαπανών των πολιτικών κομμάτων, των συνασπισμών κομμάτων, καθώς και των υποψηφίων και των αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (άρθρα 3 και 4).

- Επανακαθορίζονται οι περιορισμοί, τα όρια και η διαδικασία ιδιωτικής χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων, των συνασπισμών κομμάτων, καθώς και των υποψηφίων και των αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (άρθρα 5, 6 και 7).

- Καθορίζονται οι υποχρεώσεις των ελεγχόμενων προσώπων και οι επιβαλλόμενες κυρώσεις σε περίπτωση μη εφαρμογής του παρόντος (άρθρα 13, 14, 15 και 16),

Β. Το Σύνταγμα του 1975 προέβλεπε, αρχικώς, τη δυνατότητα του κοινού νομοθέτη να οργανώνει και να καθορίζει την κρατική οικονομική ενίσχυση των κομμάτων και τη δημοσιότητα των εκλογικών δαπανών των κομμάτων και των υποψηφίων.

Η αναθεώρηση του 2001 κατέστησε συνταγματικό δικαίωμα των κομμάτων την οικονομική ενίσχυσή τους από το κράτος για τις εκλογικές και λειτουργικές δαπάνες τους. Η αναθεωρημένη διατύπωση του άρθρου 29 παρ. 2 εδ. α' του Συντάγματος έταμε την κλασσική θεωρητική συζήτηση τόσο ως προς το αν η κρατική χρηματοδότηση μπορεί να αφορά, εκτός των εκλογι-

κών δαπανών που συνδέονται με τη συγκρότηση της Βουλής ως άμεσου οργάνου του κράτους, και τις άλλες δαπάνες των κομμάτων (βλ. ενδεικτικώς, Π. Καλογεράτο, Η χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των εκλογικών αγώνων σαν πρόβλημα της δημοκρατίας, ΤοΣ 1977, σελ. 570 επ., ιδίως σελ. 600 επ.) όσο και ως προς το αν η σχετική αρμοδιότητα του κοινού νομοθέτη να θεσπίσει τον εκτελεστικό νόμο (ως προς την έννοια των εκτελεστικών του Συντάγματος τυπικών νόμων, βλ. Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 2014, σελ. 231 επ., Αντ. Παντελή, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, 2007, σελ. 422) ήταν δέσμια ή του παρείχετο προς τον σκοπό αυτόν διακριτική ευχέρεια (βλ., σχετικώς, Γ. Δρόσο, Η νομική θέση των πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα, 1982, σελ. 356 επ.). Το πολιτικό δικαίωμα που θεμελιώνεται στο α' έδ. της παρ. 2 του άρθρου 29 του Συντάγματος είναι απολύτως συνυφασμένο με το δικαίωμα πολιτικής οργάνωσης και συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, υποκείμενό του δε είναι το κόμμα ως συλλογικός φορέας (βλ. Ευ. Βενιζέλο, Μαθήματα Συνταγματικού δικαίου, 2008, σελ. 455).

Ταυτοχρόνως, ο αναθεωρητικός νομοθέτης (άρθρο 29 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγματος) ανήγαγε ρητώς, παραπέμποντας στον νόμο για τη διατύπωση των σχετικών εγγυήσεων, σε συνταγματική αρχή την υποχρέωση διαφάνειας ως προς τις εκλογικές δαπάνες και, γενικώς, τη διαχείριση των οικονομικών των κομμάτων και των βουλευτών (βλ., Θ. Ξηρό, Ζητήματα δικαίου των πολιτικών κομμάτων, 2003, σελ. 228 επ.), συμπεριέλαβε δε στο πεδίο εφαρμογής του και τους υποψηφίους για το βουλευτικό αξίωμα, καθώς και τους υποψηφίους της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με το εδ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 29, το Σύνταγμα θέσπισε την υποχρέωση επιβολής, με νόμο, ανώτατου ορίου εκλογικών δαπανών, τη δυνατότητα να απαγορεύονται ορισμένες μορφές προεκλογικής προβολής, καθώς και τον καθορισμό, με νόμο, των προϋποθέσεων υπό τις οποίες η παράβαση των σχετικών διατάξεων του Συντάγματος και του εκτελεστικού νόμου συνιστά λόγο έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα. Η σχετική πρωτοβουλία ανήκει σε ειδικό ελεγκτικό όργανο, στο οποίο ανατίθεται το έργο του ελέγχου των εκλογικών δαπανών κομμάτων και υποψηφίων βουλευτών, στη συγκρότηση του οποίου συμμετέχουν και ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί (εδ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 29 του Συντάγματος).

Εκ των ως άνω συνταγματικών διατάξεων προκύπτει, επομένως, ότι ο κράτος δεν αναλαμβάνει πλήρως το κόστος της λειτουργικής ενίσχυσης των κομμάτων, ότι η οικονομική ενίσχυση συνιστά υποχρέωση του κράτους

και όχι απλή δυνατότητα που παρέχεται από το Σύνταγμα, και ότι η οικονομική ενίσχυση πρέπει να καταλαμβάνει δύο διακριτά κεφάλαια δαπανών, ήτοι τις (διαρκείς) ανάγκες λειτουργίας και τις (εφάπαξ) δαπάνες τους για τις εκλογές (βλ. Γ. Γεραπετρίτη, Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και πολιτικός ανταγωνισμός στην Ελλάδα, ΕφημΔΔ, 2013, σελ. 270).

Γ. Υπό το καθεστώς του ισχύοντος Συντάγματος ψηφίσθηκε, κατ' αρχάς, ο ν. 1443/1984, ο οποίος θέσπισε, αρχικώς, δύο κριτήρια χρηματοδότησης των κομμάτων από το κράτος: αφενός τη συγκέντρωση ενός ελάχιστου ποσοστού ψήφων (3% του συνόλου των έγκυρων ψήφων ή 5% προκειμένου περί συνασπισμού δύο κομμάτων και 6% προκειμένου περί συνασπισμού τριών ή περισσότερων κομμάτων), αφετέρου την κατάρτιση συνδυασμών υποψηφίων βουλευτών τουλάχιστον στα 2/3 των εκλογικών περιφερειών της χώρας. Ο ν. 1443/1984 αντικαταστάθηκε από τον ν. 2429/1996 για τη «Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων. Δημοσιότητα και έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών. Δήλωση περιουσιακής κατάστασης πολιτικών, κρατικών λειτουργών και υπαλλήλων, ιδιοκτητών μέσων μαζικής ενημέρωσης και εντύπων και άλλων κατηγοριών προσώπων και άλλες διατάξεις», ο οποίος έθεσε, ομοίως, δύο κριτήρια οικονομικής ενίσχυσης των κομμάτων από το κράτος: αφενός τη συγκέντρωση από τους εκλογικούς σχηματισμούς, ανεξαρτήτως μορφής, του 1,5% τουλάχιστον του συνόλου των έγκυρων ψήφων, αφετέρου την κατάρτιση πλήρων συνδυασμών τουλάχιστον στο 70% της επικράτειας (για την προβληματική επί των ρυθμίσεων του ν. 2429/1996, βλ., Θ. Ξηρό, Τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών στον ν. 2429/1996, Ε.Δ.Δ.Δ., 1997, σελ. 16 επ.). Εν συνεχεία, μετά την αναθεώρηση του 2001, εκδόθηκε ο ισχύων ν. 3023/2002 για τη «Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από το κράτος. Έσοδα και δαπάνες, προβολή, δημοσιότητα και έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών», ο οποίος κατήργησε μεν τον ν. 2429/1996 — με εξαίρεση τα άρθρα 24 έως 29 και 32 έως 34 —, υιοθέτησε όμως τη δομή του και, εν γένει, το περιεχόμενό του [βλ. Κ. Μαυριά, όπ. π., σελ. 414, Θ. Ξηρό, Ο νέος(;) νόμος για τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών, στον τόμο: του ιδίου, Ζητήματα δικαίου των πολιτικών κομμάτων, 2003 σελ. 249 επ.]. Ο ν. 3023/2002 τροποποιήθηκε σε επιμέρους σημεία του από τα άρθρα 12 του ν. 3213/2003, 16 του ν. 3242/2004, 36 του ν. 3274/2004, 7 του ν. 3469/2006, 29 του ν. 3731/2008 και 12 του ν. 4255/2014 (βλ. και άρθρο 23 του ν. 4203/2013, διά του οποίου προστέθηκε άρθρο 7Α στον ν.

3023/2002 περί αναστολής καταβολής της κρατικής χρηματοδότησης σε πολιτικό κόμμα, σε περίπτωση άσκησης δίωξης και επιβολής προσωρινής κράτησης, κατά το άρθρο 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, για τα εγκλήματα των άρθρων 187 και 187Α του Ποινικού Κώδικα εις βάρος του αρχηγού του ή του προέδρου της κοινοβουλευτικής του ομάδας ή εκείνου που ασκεί την πραγματική διεύθυνση ή εις βάρος ορισμένου αριθμού βουλευτών ή ευρωβουλευτών του).

Δ. Ήδη πριν από την αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001 είχε παγίως γίνει δεκτό από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ότι η συνταγματική ρύθμιση δεν απέκλειε τη θέσπιση από τον νόμο προϋποθέσεων για την παροχή κρατικής οικονομικής ενίσχυσης, εφόσον οι προϋποθέσεις αυτές στηρίζονταν σε κριτήρια αντικειμενικά και πρόσφορα για την εξυπηρέτηση του επιδιωκόμενου σκοπού, ο οποίος συνάπτεται με την ύπαρξη κομμάτων που αντιπροσωπεύουν εν ενεργεία πολιτικές δυνάμεις, των οποίων η παρουσία στην πολιτική ζωή είναι έκδηλη. Κρίθηκε, επομένως, ότι επιτρεπώς αποκλείονται από την κρατική οικονομική ενίσχυση κόμματα που αποτελούν «εκλογικούς σχηματισμούς χωρίς πολιτική υπόσταση» και «δεν αντιπροσωπεύουν πολιτικές δυνάμεις με ενεργό πολιτική παρουσία» [βλ., ΣτΕ (Ολ) 1862/1985, ΤοΣ 1986, σελ. 493, ΣτΕ (Ολ) 993/1989, ΣτΕ (7μ) 1116/1190, ΤοΣ 1990, σελ. 289]. Τη νομολογία αυτή επιβεβαίωσε και το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (βλ. Α.Ε.Δ. 34/1999, ΔιΔικ 2000, σελ. 1269, Α.Ε.Δ. 74/1997).

Μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001, το Συμβούλιο της Επικρατείας, αξιολογώντας τη συνταγματικότητα των νέων διατάξεων του ν. 3023/2002, έκρινε, επανειλημμένως, ότι «ο αναθεωρητικός νομοθέτης του 2001, έχοντας υπ' όψη του την πάγια ερμηνεία του άρθρου 29 παρ. 2 του Συντάγματος από το Συμβούλιο της Επικρατείας και το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο και την τότε ισχύουσα σχετική νομοθεσία (ν. 2429/1996), προφανώς δεν επεδίωξε, με την νέα αναθεωρημένη διάταξη, την αναγνώριση συνταγματικού δικαιώματος κρατικής οικονομικής ενίσχυσης σε όλα ανεξαιρέτως τα κόμματα, ανεξάρτητα από την εκλογική τους δύναμη και την πολιτική τους απήχηση. Συνεπώς, κατά την έννοια και της νέας διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 29, δεν αποκλείεται η θέσπιση από το νόμο προϋποθέσεων για την παροχή της κρατικής οικονομικής ενίσχυσης στα πολιτικά κόμματα, εφόσον οι προϋποθέσεις αυτές στηρίζονται σε κριτήρια αντικειμενικά και πρόσφορα για την εξυπηρέτηση του επιδιωκόμενου σκοπού, ο οποίος συνάπτεται με την ύπαρξη κομμάτων που αντιπροσωπεύουν εν ενεργεία πολιτι-

κές δυνάμεις, των οποίων η παρουσία στην πολιτική σκηνή είναι έκδηλη. Τέτοιες προϋποθέσεις συνταγματικώς επιτρεπτές είναι και οι θεσπιζόμενες με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 1 του, εκτελεστικού του άρθρου 29 παρ. 2 του Συντάγματος, ν. 3023/2002 (...). Και τούτο διότι οι προϋποθέσεις αυτές στηρίζονται σε κριτήρια αντικειμενικά και πρόσφορα, υπό την εκτεθείσα έννοια, των οποίων η εφαρμογή οδηγεί σε συνταγματικώς επιτρεπτό αποκλεισμό της χρηματοδότησης είτε κομμάτων που αποτελούν κατ' ουσίαν εκλογικούς σχηματισμούς χωρίς πολιτική υπόσταση, είτε κομμάτων τα οποία δεν αντιπροσωπεύουν πολιτικές δυνάμεις με ενεργό παρουσία, όπως αποδεικνύεται από τους περιορισμένους τοπικά εκλογικούς τους συνδυασμούς ή από την μη υπολογίσιμη απήχυσή τους στο εκλογικό σώμα ή από την μη εκπροσώπησή τους στη Βουλή ή το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η εκτίμηση δε του κοινού νομοθέτη ότι πολιτικά κόμματα, τα οποία δεν έχουν συγκεντρώσει αριθμό ψήφων τουλάχιστον ίσο με το ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1,5%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων, αποτελούν εκλογικούς σχηματισμούς χωρίς πολιτική υπόσταση, λόγω της μη υπολογίσιμης απήχυσής τους στο εκλογικό σώμα, δεν μπορεί να θεωρηθεί εσφαλμένη και μάλιστα καταδήλως, όπως απαιτείται κατά τον έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων, όταν μάλιστα για την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση πολιτικού κόμματος απαιτείται η συγκέντρωση στην επικράτεια ποσοστού έγκυρων ψηφοδελτίων τουλάχιστον ίσο με το τρία τοις εκατό (3%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στην επικράτεια όλοι οι εκλογικοί σχηματισμοί (άρθρο 5 του ν. 3231/2004). Επομένως, οι θεσπιζόμενες, με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 3023/2002, προϋποθέσεις δεν προσκρούουν σε καμία συνταγματική διάταξη και συγκεκριμένα, ούτε στο άρθρο 29 παρ. 2, ούτε στην αρχή της ίσης μεταχείρισης των κομμάτων, καθ' όσον τα κόμματα, για τα οποία συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές και εκείνα για τα οποία δεν συντρέχουν, δεν τελούν υπό τις αυτές συνθήκες» [βλ. ΣτΕ (Ολ) 3770/2011, 3771/2011 και 3869/2011, ΝοΒ 2012, σελ. 725. Βλ., όμως, και ΣτΕ (Ολ) 3427/2010, Ε.Δ.Δ.Δ., 2011, σελ. 127], διά της οποίας κρίθηκε ότι η διαφοροποίηση του χρονικού σημείου έναρξης της μετάδοσης των δωρεάν προεκλογικών μηνυμάτων των πολιτικών κομμάτων αντίκειται στη συνταγματική αρχή της ισότητας, η οποία όχι μόνον επιβάλλει «τουλάχιστον κοινή έναρξη του χρόνου αυτού για όλα τα κόμματα, δεδομένου ότι τα νεοπαγή έχουν (...) μεγαλύτερη ανάγκη προβολής του προγράμματος και των θέσεων τους», αλλά και χορήγηση ελάχιστου «αλλά πάντως επαρκούς χρόνου για τη μετάδοση των

θέσεων και του προγράμματος των κομμάτων». Συμφώνως προς εκπρόσωπο της θεωρίας, οι σκέψεις που επικράτησαν στην εν λόγω απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας θα μπορούσαν να διαλαμβάνουν και τους δικαιούχους της εκλογικής χρηματοδότησης των κομμάτων (βλ., σχετικώς, Θ. Ξηρό, Κριθέντα και ανοικτά ζητήματα στην κρατική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων. Υπό το φως των πρόσφατων νομολογιακών εξελίξεων, στον τόμο: Σύνταγμα, Δημοκρατία και Πολιτειακοί Θεσμοί, Μνήμη Γ. Παπαδημητρίου, ΙΙ, 2013, σελ. 734 επ.)).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων του Νοχ

1. Επί του άρθρου 1 παρ. 1

Με την προτεινόμενη ρύθμιση παρατίθενται οι αναγκαίοι για την εφαρμογή των διατάξεων του νομοσχεδίου ορισμοί. Παρατηρείται, κατ' αρχάς, ότι επιλέγονται οι όροι «χρηματοδότηση», «κρατική χρηματοδότηση» κ.λπ. Νομοτεχνικώς ενδεδειγμένη θα ήταν η χρήση του όρου «οικονομική ενίσχυση» που απαντά και στο Σύνταγμα (άρθρο 29 παρ. 2 εδ. α' του Συντάγματος).

Περαιτέρω, στην περίπτωση δα' ορίζεται ως «περίοδος ελέγχου προεκλογικών δαπανών» το «χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών πριν από την προκήρυξη των τακτικών γενικών βουλευτικών ή των εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο». Δεδομένου ότι το πέρας της προεκλογικής περιόδου συμπίπτει, αναγκαστικώς, με την ημέρα της ψηφοφορίας, θα έπρεπε, ενδεχομένως, να ορισθεί ως «περίοδος ελέγχου προεκλογικών δαπανών» το «χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών πριν από τη διενέργεια των τακτικών γενικών βουλευτικών ή των εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο». Εξ άλλου, δεδομένου ότι καθορίζεται ρητώς στο νομοσχέδιο η περίοδος ελέγχου των προεκλογικών δαπανών, θα έπρεπε, ενδεχομένως, να προστεθεί στις καταργούμενες διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 20 του νομοσχεδίου η παρ. 4 του άρθρου 30 του ν. 3023/2002, συμφώνως προς την οποία, «Η περίοδος του εκλογικού αγώνα, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, καθορίζεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας».

Τέλος, στην περίπτωση στα' ορίζονται ως δικαιούχοι κρατικής χρηματοδότησης «τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Ελλήνων με αντιπροσώπους εκλεγμένους στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές από τους συνδυασμούς του ίδιου κόμματος ή συνασπισμού». Από τη διατύπωση της προτεινόμενης ρύθμισης

προκύπτει ότι αποκλείονται από την τακτική και εκλογική χρηματοδότηση πολιτικά κόμματα ή συνασπισμοί κομμάτων, οι οποίοι προέκυψαν κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου, συνεπεία διάσπασης, οι οποίοι διαθέτουν κοινοβουλευτική εκπροσώπηση. Σημειώνεται ότι η εν λόγω ρύθμιση επαναλαμβάνει, ουσιαστικώς, την ισχύουσα ρύθμιση του άρθρου 2 του ν. 3023/2002, η οποία, όμως, έχει επικριθεί, επανειλημμένως, από τη θεωρία ως αντιβαίνουσα στην αρχή της ελεύθερης εντολής που κατοχυρώνεται στην παρ. 1 του άρθρου 60 του Συντάγματος (βλ., ενδεικτικώς, Θ. Ξηρό, Η τέταρτη γενιά του δικαίου των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων. Μύθοι, πραγματικότητα και προτάσεις *de lege* ή *de constitutione ferenda*, 2013, δημοσιευμένη στον ιστότοπο www.constitutionalism.gr).

2. Επί του άρθρου 2

Με την παρ. 2 του νέου άρθρου 3 του ν. 3023/2002 καθορίζεται ο τρόπος κατανομής του συνολικού ποσού της εκλογικής κρατικής χρηματοδότησης. Έτσι, όπως αναφέρθηκε, α) ποσοστό 60% (50% + 10%) καταβάλλεται στα κόμματα και τους συνασπισμούς με βουλευτές εκλεγμένους στο εθνικό και το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, με βάση τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν, κατά περίπτωση, στις προηγούμενες εθνικές εκλογές ή ευρωεκλογές, και β) ποσοστό 40% καταβάλλεται «στους υπό στοιχεία στβ' και στδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 δικαιούχους», στα κόμματα και τους συνασπισμούς που «στις τελευταίες βουλευτικές» και «στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο» είχαν καταρτίσει πλήρεις συνδυασμούς, τουλάχιστον, στο εβδομήντα τοις εκατό (70%) των εκλογικών περιφερειών της χώρας και συγκεντρώσει αριθμό ψήφων, τουλάχιστον, ίσο με το ένα κόμμα πέντε τοις εκατό (1.5%) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της Επικράτειας». Δεδομένου ότι στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 ορίζεται ότι «[μ]ε όμοια απόφαση, που εκδίδεται το αργότερο δύο (2) μήνες μετά τη διενέργεια των εκλογών καθορίζονται τα κόμματα και οι συνασπισμοί που εμπίπτουν στην περίπτωση β' και το ποσό χρηματοδότησης που καταβάλλεται στο καθένα», αυτονόητο είναι ότι το ανωτέρω ποσοστό εκ 40% καταβάλλεται στα κόμματα και τους συνασπισμούς βάσει του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν στις γενικές βουλευτικές εκλογές ή τις εκλογές για την ανάδειξη των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις οποίες αφορά η χρηματοδότηση.

Εξ άλλου, δυνάμει του δεύτερου εδαφίου της περ. β' της παρ. 2, στη διάθεση του ποσού της εκλογικής οικονομικής ενίσχυσης που κατανέμεται μετά τις εκλογές συμμετέχουν και οι προηγούμενοι δικαιούχοι, δηλαδή τα

κόμματα και οι συνασπισμοί με βουλευτές εκλεγμένους στο προηγούμενο – διαλυθέν – εθνικό και ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, ανεξαρτήτως των τελευταίων εκλογικών τους επιδόσεων. Η ανωτέρω ρύθμιση επαναλαμβάνει διάταξη που περιείχε ο ν. 2429/1996 και επαναλαμβάνεται στον ισχύοντα ν. 3023/2002. Επισημαίνεται, συναφώς, ότι η εκφρασθείσα, κατά την προηγούμενη αναμέτρηση, βούληση του εκλογικού σώματος, προσδιορίζει, εν προκειμένω, την κατανομή της εκλογικής οικονομικής ενίσχυσης και μετά την αποτύπωση της νέας λαϊκής ετυμηγορίας. Βλ., σχετικώς, Θ. Ξηρό, Κριθέντα και ανοικτά ζητήματα στην κρατική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων. Υπό το φως των πρόσφατων νομολογιακών εξελίξεων, όπ. π., σελ. 734 επ.

3. Επί του άρθρου 5

Με την προτεινόμενη διάταξη αντικαθίσταται το άρθρο 7 του ν. 3023/2002, ορίζεται δε στη νέα παρ. 6 ότι «[α]παγορεύονται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς τα κόμματα ή τους συνασπισμούς από: α) Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια και νομικά πρόσωπα που δεν έχουν την έδρα τους στην Ελληνική Επικράτεια. β) Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα που ανήκουν στο στενό ή ευρύτερο δημόσιο τομέα. γ) Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού. δ) Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών».

Παρατηρείται, κατ' αρχάς, σε σχέση προς την ισχύουσα ρύθμιση του άρθρου 7 του ν. 3023/2002, ότι διά της προτεινόμενης ρύθμισης αίρεται η απαγόρευση που θέτει σήμερα η παρ. 1β του άρθρου 7 στα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου να χρηματοδοτούν κόμματα και συνασπισμούς, διότι «η απαγόρευση (...) ήταν προδήλως ανεφάρμοστη και δυσχερώς – αν όχι διόλου – ελέγξιμη» (Αιτιολογική Έκθεση), ενώ καθίσταται σαφές ότι, εφεξής, η απαγόρευση καταλαμβάνει, όχι μόνον τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αλλά και τα νομικά πρόσωπα που ανήκουν στον στενό ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, δηλαδή τα αποκαλούμενα στη θεωρία «δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικών σκοπών» (βλ., σχετικώς, Επ. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, τ. 1, 2011, σελ. 341 επ.).

Περαιτέρω, ως προς την απαγόρευση χρηματοδότησης κομμάτων ή συνασπισμών από «φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια και νομικά πρόσωπα που δεν έχουν την έδρα τους στην Ελληνική Επικράτεια» δημιουργείται προβληματισμός αν δύναται να καταλαμβάνει αφενός τα φυσικά πρόσωπα που διαθέτουν την ιθαγένεια κράτους-μέλους της Ευρωπαϊ-

κής Ένωσης, τα οποία, δυνάμει του άρθρου 20 παρ. 1 της ΣυνθΛΕΕ (πρώην άρθρο 17 της ΣυνθΕΚ), κατέχουν, ταυτοχρόνως και την ιθαγένεια της Ένωσης [βλ., επίσης, και άρθρο 18 της ΣυνθΛΕΕ (πρώην άρθρο 17 της ΣυνθΕΚ) περί απαγόρευσης διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, από το οποίο προκύπτει, σε συνδυασμό με το άρθρο 20, γενική αξίωση ίσης μεταχείρισης των πολιτών της Ε.Ε. (πρβλ. και ΔΕΚ C – 184/99, Grzeleczyk, Συλλ. 2001, I-6193)], αφετέρου τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που έχουν την έδρα τους σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ζήτημα χρήζει διευκρίνησης και εκ του ότι δεν προκύπτει εμφανώς από την Αιτιολογική Έκθεση που συνοδεύει το νομοσχέδιο ο επιτακτικός λόγος δημοσίου συμφέροντος που θα δικαιολογούσε, ενδεχομένως, την εξαίρεση από την εφαρμογή των ελευθεριών που θεσπίζει η ΣυνθΛΕΕ.

Εξ άλλου, ως προς την απαγόρευση χρηματοδότησης, επιβαλλόμενη σε ορισμένη μόνον επαγγελματική κατηγορία, δηλαδή τους ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών, επισημαίνεται ότι δεν είναι εμφανής και σαφώς διαγνώσιμη η αναγκαιότητα επιβολής μόνο στα εν λόγω πρόσωπα της προτεινόμενης απαγόρευσης (βλ. άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος περί δικαιώματος συμμετοχής στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας), ιδίως, μάλιστα, εφόσον, με το άρθρο 7 του νομοσχεδίου, τίθενται όρια χρηματοδότησης (δυσμενής διακριτική μεταχείριση).

Τέλος, δεδομένου ότι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού – Δήμοι και Περιφέρειες – αποτελούν εκ του νόμου νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (βλ. άρθρο 1 παρ. 1 και 3 παρ. 1 του ν. 3852/2010), θα ήταν νομοτεχνικώς αρτιότερο να απαλειφθεί η ειδική αναφορά στην περ. γ΄.

4. Επί του άρθρου 12

Με τις προτεινόμενες διατάξεις τροποποιείται το άρθρο 16 του ν. 3023/2002 και, μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι τα πολιτικά κόμματα «τηρούν στην έδρα τους λογιστικά βιβλία Γ΄ κατηγορίας». Επισημαίνεται ότι διά της αντικατάστασης του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (π.δ. 186/1992) από τον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (ν. 4093/2012 παράγραφος Ε υποπαράγραφος Ε.1.), ο όρος βιβλία Γ΄ κατηγορίας έχει αντικατασταθεί από τον πλέον δόκιμο «διπλογραφικά βιβλία» (άρθρο 4 Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών. Βλ. και άρθρο 14 παρ. 3 Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών, συμφώνως προς το οποίο, «όπου στις κείμενες δια-

τάξεις γίνεται παραπομπή ... σε βιβλία τρίτης κατηγορίας νοούνται τα διπλογραφικά βιβλία των παραγράφων 7 έως και 15 του άρθρου 4»).

5. Επί του άρθρου 19

Με τη προτεινόμενη διάταξη, όπως προαναφέρθηκε, αντικαθίσταται το άρθρο 21 του ν. 3023/2002, ορίζεται ότι η Επιτροπή Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης του άρθρου 3Α του ν. 3213/2002 αποτελεί, εφεξής, το κατά την παρ. 2 του άρθρου 29 του Συντάγματος ειδικό όργανο ελέγχου των εκλογικών δαπανών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών, και καθορίζονται οι αρμοδιότητές της. Μεταξύ αυτών, ορίζεται στο στοιχ. ιστ' της προτεινόμενης παρ. 2 του άρθρου 21 του ν. 3023/2002, ότι «[γ]ια όσους εκ των ελεγχόμενων προσώπων και των υπόχρεων απαιτείται προηγούμενη απόφαση της Βουλής προκειμένου να εκκινήσει η προδικασία και να ασκηθεί ποινική δίωξη εις βάρος τους για αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους κατά τα άρθρα 62 παρ. 1 και 86 παράγραφος 1 και 2 εδάφιο 1 του Συντάγματος, το δικαστικό συμβούλιο του άρθρου 86 παράγραφος 4 είναι αρμόδιο να γνωμοδοτεί θετικά ή αποφατικά για την παραπομπή τους στο Δικαστήριο. Την εισήγησή του αυτή διαβιβάζει αμελλητί στη Βουλή, η οποία υποχρεούται κατά τη λήψη της απόφασής της να επικουρείται από το ως άνω δικαστικό συμβούλιο».

Επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι «ελεγχόμενα πρόσωπα» και «υπόχρεοι» για τους οποίους «απαιτείται προηγούμενη απόφαση της Βουλής προκειμένου να εκκινήσει η προδικασία και να ασκηθεί ποινική δίωξη εις βάρος τους για αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους», είναι, αφενός, κατά το άρθρο 62 παρ. 1 του Συντάγματος, οι βουλευτές, αφετέρου, κατά το άρθρο 86 παρ. 1, «όσοι διατελούν ή διατέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί».

Περαιτέρω, το Δικαστικό Συμβούλιο του άρθρου 86 παράγραφος 4 του Συντάγματος λειτουργεί στο πλαίσιο του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 86 του Συντάγματος, το οποίο είναι αρμόδιο σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, ως δικαστήριο, για την εκδίκαση των ποινικών αδικημάτων που τέλεσαν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, όσοι διατελούν ή διατέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί. Το εν λόγω Δικαστικό Συμβούλιο συγκροτείται μετά την απόφαση της Βουλής για την άσκηση δίωξης- η οποία, μάλιστα, έχει τον χαρακτήρα γραπτής παραγγελίας για τη διενέργεια κύριας ανάκρισης- από δύο μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και τρία μέλη του Αρείου Πάγου, και έχει τις αρμοδιότητες που ορίζονται στα άρθρα 307 επ. του

Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Δεδομένου, επομένως, ότι το Δικαστικό Συμβούλιο του άρθρου 86 παρ. 4 του Συντάγματος συγκροτείται μόνον εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 86 παρ. 1 του Συντάγματος, δηλαδή αρμοδιότητα της Βουλής για δίωξη υπουργών ή υφυπουργών για εγκλήματα που τέλεσαν κατά την διάρκεια των καθηκόντων τους, ελλείπει η συνταγματικώς προβλεπόμενη βάση συγκρότησής του στην περίπτωση που διώκονται, αποκλειστικώς, βουλευτές κατά το άρθρο 62 παρ. 1 Συντάγματος, για τους οποίους, μετά την άδεια της Βουλής για δίωξη, εφαρμόζεται η κοινή ποινική διαδικασία. Υπό το φως των ανωτέρω, εφόσον διά της προτεινόμενης ρύθμισης μεταβάλλεται και, ιδίως, διευρύνεται η δικαιοδοσία του Δικαστικού Συμβουλίου, και, συνεπώς, του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 86 του Συντάγματος, η οποία καθορίζεται περιοριστικώς στο Σύνταγμα, η εν λόγω ρύθμιση είναι αντισυνταγματική.

Εξ άλλου, αν διώκονται βουλευτές και υπουργοί, και συντρέχει περίπτωση παραπομπής τους στο δικαστήριο, παραπέμπονται όλοι, συμφώνως προς το τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 86 του Συντάγματος, στο ακροατήριο του Ειδικού Δικαστηρίου, με βούλευμα του Δικαστικού Συμβουλίου, χωρίς περαιτέρω ειδική ρύθμιση.

Τέλος, η προτεινόμενη ρύθμιση κάνει λόγο για εισήγηση του Δικαστικού Συμβουλίου η οποία διαβιβάζεται «αμελλητί στη Βουλή, η οποία υποχρεούται κατά την λήψη της απόφασής της [σ.σ. για παραπομπή τους στο Δικαστήριο] να επικουρείται από το ως άνω δικαστικό συμβούλιο». Δεδομένου ότι το Δικαστικό Συμβούλιο του άρθρου 86 παρ. 4 Συντάγματος, όπως προαναφέρθηκε, είναι αρμόδιο για την περάτωση της προδικασίας κατά υπουργών και την έκδοση βουλεύματος παραπομπής τους ή μη στο ακροατήριο του Ειδικού Δικαστηρίου, κατά τα άρθρα 11 και 12 του ν. 3126/2003, η προτεινόμενη ρύθμιση δημιουργεί σύγχυση ως προς το αρμόδιο, εν προκειμένω, όργανο. Συγκεκριμένως, εφόσον ο νομοθέτης δεν επιθυμεί να τροποποιήσει την αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστικού Συμβουλίου να παραπέμπει τους Υπουργούς ή τους Υφυπουργούς στο ακροατήριο του Ειδικού Δικαστηρίου ή να εκδίδει απαλλακτικό βούλευμα, πρέπει η προτεινόμενη ρύθμιση να απαλειφθεί. Σε κάθε περίπτωση, η ρύθμιση στερείται κανονιστικού περιεχομένου, διότι ο κοινός νομοθέτης δεν έχει εξουσιοδότηση να αναθέτει, εν προκειμένω, αρμοδιότητες στη Βουλή.

6. Επί του άρθρου 21 παρ. 1

Κατά την προτεινόμενη διάταξη, με «προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να κωδικοποιούνται σε ενιαίο αυτοτελές κείμενο όλες οι διατάξεις που αφο-

ρούν στη χρηματοδότηση και στον έλεγχο πολιτικών κομμάτων, συνασπισμών και υποψηφίων ή/και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και κάθε άλλη διάταξη νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά ζητήματα οικονομικών των κομμάτων».

Επισημαίνεται, συναφώς, ότι η διοικητική κωδικοποίηση γίνεται με διοικητική πράξη, η έκδοση της οποίας, όμως, προβλέπεται σε εξουσιοδότηση τυπικού νόμου. Οι διοικητικές κωδικοποιήσεις δεν θεσπίζουν νέους κανόνες δικαίου, για αυτό και τα κωδικοποιητικά, απλώς, διατάγματα δεν τυγχάνουν επεξεργασίας από το Συμβούλιο της Επικρατείας (βλ. Π. Παραρά, Σύνταγμα 1975-Corpus, II, σελ. 454 επ.).

Αθήνα, 13.10.2014

Οι εισηγητές

Αθανασία Διονυσοπούλου (για την παρατήρηση 5)

Επιστημονική Συνεργάτις

Λέκτωρ της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Δημήτρης Κανελλόπουλος

Προϊστάμενος του Τμήματος Διεθνών και Αμυντικών Μελετών

Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος

Νομοτεχνικής Επεξεργασίας

Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος

Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου

Θεσσαλίας

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης

Επιστημονικών Μελετών

Αστέρης Πλιάκος

Καθηγητής του Οικονομικού

Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Κώστας Μαυριάς

Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

